

ANTI-PESTPROTOCOL

2023-2024

VAN HAESTRECHT
COLLEGE

Protocol Anti-pesten

INHOUD

Wat is pesten?	2
Het verschil tussen plagen en pesten.....	2
De verschillen tussen plagen en pesten in een overzicht.....	2
Manieren van pesten.....	3
Cyberpesten / Digitaal Pesten.....	4
Rollen die er zijn bij pesten.....	5
Het anti-pestprotocol.....	7
Uitgangspunten.....	7
De vier-sporen aanpak.....	8
Preventieve maatregelen.....	9
Het melden van het pesten.....	9
Het stappenplan na een melding van pesten	9
A. De mentor.....	9
B. De leerling coördinator en anti-pestcoördinator.....	10
C. Het vervolgtraject.....	10
Rollen en verantwoordelijkheden.....	11
De rol van de vakdocent en ondersteunend personeel.....	11
De rol van de anti-pestcoördinator (APC).....	11
De rol van de zorgcoördinator (ZOCO).....	11
De rol van de leerlingbegeleider	11
De rol van de leerling coördinator (LLC).....	11
De rol van de vertrouwenspersoon	11

WAT IS PESTEN?

'Pesten betekent het systematisch misbruiken van je persoonlijke macht en/of kracht om anderen die zich niet, of moeilijk, kunnen verweren pijn te doen, te intimideren of bang te maken'

Het verschil tussen plagen en pesten

Als je geplaagd wordt, kun je altijd terugplagen. Daar ontstaan geen problemen van. Plagen is niet gemeen, plagen is voor alle partijen grappig. Om plagen kun je lachen, niet iedere keer dezelfde persoon is aan de beurt. Plagen is ook meestal 1 tegen 1 en is makkelijk te stoppen.

Het is niet zo dat je met plagen niet op hoeft te letten. Als dezelfde persoon lang of veel geplaagd wordt, dan kan het zijn dat de ontvanger het niet meer leuk vindt. En dan is het pesten geworden. Soms wordt de vraag gesteld is het nu plagen of pesten; daar is maar 1 antwoord op. De ontvanger bepaalt of het plagen of pesten is. De zender kan het nog net zo leuk bedoeld of gezegd hebben, de ontvanger bepaald.

Bij pesten is de sfeer juist niet positief en er is altijd sprake van ongelijkheid. Er is sprake van een machtsverschil, het slachtoffer is niet in staat tegen de sterkere partij (pestkop met meelopers) te verweren. Pesten is altijd gemeen bedoeld en het kan niet in je eentje worden gestopt. Als je gepest wordt dan voel je je heel alleen.

De verschillen tussen plagen en pesten in een overzicht

PLAGEN	PESTEN
Gebeurt af en toe	Gebeurt vaak en lang
Iedereen is gelijk. Eerst plaagt de één en dan plaagt de ander weer	Eén of meer kinderen spelen de baas
Het gaat heen en weer	Gaat altijd één kant op met vaak hetzelfde slachtoffer
Voor de lol	Gemeen bedoeld
Je kunt zeggen als het niet meer leuk is	Het is moeilijk of niet te stoppen
Voor iedereen is het leuk	Voor de één is het leuk maar voor de ander niet

BELANGRIJK OM TE ONTHOUDEN: DE ONTVANGER BEPAALT OF HET PLAGEN OF PESTEN IS!

Manieren van pesten

Pesten komt binnen alle leeftijdscategorieën voor, van kleuters tot aan de ouderen in het verzorgingshuis. Nu is de meest bekende vorm van pesten waarschijnlijk het uitlachen en uitschelden van personen, maar er zijn zoveel meer manieren om je persoonlijke macht te misbruiken. We zetten ze hier op een rijtje.

MET WOORDEN:

- vernederen, belachelijk maken
- schelden - dreigen - met bijnamen aanspreken
- versturen van gemene briefjes, mailtjes, sms'jes, WhatsApp berichten, Snapchat, Instagram

LICHAMELIJK:

- trekken aan kleding, duwen en sjoeren
- schoppen en slaan - krabben en aan haren trekken
- wapens gebruiken

ACHTERVOLGEN:

- opjagen en achterna lopen
- in de val laten lopen, klem zetten of rijden
- opsluiten

UITSLUITING:

- doodzwijgen en negeren
- uitsluiten van feestjes
- uitsluiting bij groepsopdrachten

STELEN EN Vernielen:

- afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen
- klieren op boeken
- banden lek prikken, fiets beschadigen

AFPERSING:

- dwingen om geld of spullen af te geven
- het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

CYBERPESTEN:

- Haatmail/dreigmail: schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen en bedreigen.
- Beeldpesten: beschamende foto's en video's tegen iemands zin in online zetten of verspreiden. Soms worden de beelden eerst bewerkt.
- Stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van haatmail of bijvoorbeeld het dreigen met geweld in chatrooms.
- Grooming: vaak oudere mannen die via internet het vertrouwen winnen van een minderjarige met als doel de jongere tot seksueel gedrag te verleiden.
- Sexting: online seks, variërend van flirten tot het verzenden van seksuele beelden.
- Hacken: gegevens stelen, instellingen aanpassen of het uit naam van een ander versturen van haatmail.

Cyberpesten / Digitaal Pesten

Cyberpesten is een vorm van pesten waarbij gebruik wordt gemaakt van het internet of social media. Deze manier van pesten bestaat nog niet zo heel lang en is ook lang niet zo zichtbaar als het pesten in het 'echte leven'. Het gebeurt veel via de mobiele telefoon of via internet. Het nadeel van cyberpesten is dat het vaak anoniem gebeurt, wat de pester een extra machtspositie geeft.

De gevolgen bij cyberpesten zijn vaak groter dan bij het 'gewone' pesten. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Het kan 7 dagen per week, 24 uur per dag doorgaan. Eenmaal geplaatst zijn de berichten of foto's vaak moeilijk te verwijderen. Veel jongeren zijn aangesloten op groepen. Dat betekent dat met een druk op de knop een beeld of tekst naar de hele klas gestuurd kan worden. Een video op bijvoorbeeld YouTube kan zelfs door de hele wereld gezien

ROLLEN DIE ER ZIJN BIJ PESTEN

- DE GEPESTE LEERLING

Elke leerling loopt het risico gepest te worden. Redenen voor een pester om iemand te gaan pesten, kunnen zijn: het gedrag van de ander, de wijze waarop gevoelens worden beleefd, de manier waarop deze worden geuit of uiterlijke kenmerken.

Kinderen die gepest worden, hebben vaak andere interesses dan de meeste leeftijdgenoten of ze doen dingen anders. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet.

Veel kinderen die gepest worden hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat

daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uit komt.

Gepeste leerlingen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving meestal weinig vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

- DE PESTER

Pestende leerlingen zijn vaak fysiek en /of verbaal sterker. Meisjes pesten in drie kwart van de gevallen door middel van psychisch geweld (buitensluiten, roddelen) en voor de rest door middel van fysiek geweld. Bij jongens is het net andersom: in driekwart

van de gevallen door middel van fysiek geweld en voor de rest door middel van psychisch geweld.

Pesters kunnen het zich permitteren zich agressief op te stellen en ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Ze lijken populair te zijn in een klas, maar dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Echte pesters zijn niet alleen agressief en fysiek sterker dan de rest van de klas, ze hebben ook weinig empathisch (invoelend) vermogen, zijn impulsief en domineren graag andere kinderen.

Een 'succesvolle' pester heeft niet geleerd zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste pestgedrag te vertonen. Ook pesters hebben op de langere termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan op die van macht. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

- **DE ASSISTENT:**

Een pester is niets zonder zijn assistent, er moet altijd wel iemand in de buurt zijn waar hij op kan vertrouwen en die hem aanmoedigt in zijn gedrag.

- **DE MEELOPER:**

De meeloper heeft niet in de gaten dat hij een belangrijke facilitator is in het pestproces. Onbewust keurt hij het gedrag van de pester en zijn assistent goed, door bijvoorbeeld te zwijgen of te lachen als er iets gebeurt. Deze meeloper zal zelf geen zichtbaar pestgedrag vertonen, maar verhoogt door zijn gedrag wel de status van de pester.

- **DE BUITENSTAANDER:**

Het spreekwoord 'Wie zwijgt stemt toe' is op deze rol van toepassing. Dit is de grootste groep. Deze mensen weten dat er gepest wordt, maar ze doen niets. Ze lachen niet als er iets gebeurt, maar ze zullen er ook niets van zeggen. Juist door niets te doen, tolereren ze het gedrag van de pester en zijn assistent.

- **DE VERDEDIGER:**

Affectie is voor deze persoon belangrijker dan status, hij wil de relatie met mensen goed houden. Deze persoon zal niet direct iets doen, maar kan, als de pesters uit de buurt zijn, een grote steun zijn voor het slachtoffer, door bijvoorbeeld te zeggen dat hij het zich niet zo moet aantrekken.

Pesten kan alleen worden begrepen als groepsproces. De bijrollen zijn voor de assistent, de meeloper en de buitenstaander. Zij bepalen of, hoeveel en met welke gevolgen er gepest wordt!

HET ANTI-PESTPROTOCOL

De school zorgt dat de directie, de mentoren de docenten en het ondersteunend personeel voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in het bijzonder. De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.

Uitgangspunten

Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

- Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; docenten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
- Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
- De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het anti-pestprotocol).

DE VIER-SPOREN AANPAK

Deze aanpak houdt in:

HET BIEDEN VAN STEUN DOOR MENTOR, AAN DE JONGERE DIE GEPEST WORDT

(zo nodig i.c.m. leerling coördinator/anti-pestcoördinator)

- Het probleem wordt serieus genomen.
- Er wordt uitgezocht wat er precies is gebeurd.
- Er wordt overleg gevoerd over mogelijke oplossingen.

HET BIEDEN VAN STEUN DOOR DE MENTOR, AAN DE PESTER

(zo nodig i.c.m. leerling coördinator/anti-pestcoördinator)

- Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester.
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
- Wijzen op het gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag.

HET BETREKKEN VAN DE MIDDENGROEP (ASSISTENT, MEELOPER, BUITENSTAANDER EN VERDEDIGER) BIJ HET PROBLEEM DOOR DE MENTOR

(zo nodig i.c.m. leerling coördinator/anti-pestcoördinator)

- De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin.
- Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier in de toekomst op terug.

HET BIEDEN VAN STEUN AAN DE OUDERS/VERZORGERS DOOR DE MENTOR

(zo nodig i.c.m. leerling coördinator/anti-pestcoördinator/zorgcoördinator)

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.
- De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken.
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.
- De zorgcoördinator verwijst de ouders zo nodig door, naar externe hulpverleners.

De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden op school en daarbuiten. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

1. Elke mentor bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden.
2. Indien een mentor daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de assistent, de meeloper, de buitenstaander en de verdediger benoemd.
3. Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt, die door de mentor worden bewaard in het leerlingvolgsysteem (Magister) van zowel de pester als het slachtoffer.

Het melden van het pesten

- Ouders melden het pesten bij de mentor van hun kind.
- Leerlingen kunnen het pesten bij elke medewerker van de school melden. De mentor wordt altijd op de hoogte gesteld.

HET STAPPENPLAN NA EEN MELDING VAN PESTEN

A. De mentor

1. Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste leerling.
N.a.v. dit gesprek kunnen er een aantal variaties plaatsvinden.
1- De mentor kan tips geven hoe om te gaan met het pesten en afspreken, in overleg met de leerling, dat er op dit moment nog niks gedaan wordt en dat de leerling probeert het pesten te negeren. Daarnaast zal de mentor monitoren of het pesten stopt en de leerling een aantal dagen later opnieuw spreken.
Als het pesten niet stopt, volgt stap 2: de mentor heeft, naast het gesprek met de gepeste leerling, een gesprek met de pester.
Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
Al deze afspraken worden vastgelegd in Magister (bij beide partijen).
2. De mentor bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
3. De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groepsfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft (assistent, meeloper, buitenstaander, verdediger).
4. Indien het probleem zich herhaalt, meldt de mentor het gedrag aan het Intern Zorg Team (IZT)

B. De leerling coördinator en anti-pestcoördinator

De Leerlingcoördinator (LLC) en anti-pestcoördinator (APC) kunnen op twee manieren in beeld komen.

Ten eerste als het pesten het klassenverband overstijgt. De LLC/APC zal het stappenplan bespreken met de beide mentoren en afstemmen wie wat doet (zie A 1-2).

Ten tweede wanneer er een herhaling van het pesten wordt waargenomen. De LLC/APC zullen het volgende traject doorlopen:

1. De LLC en APC hebben een gesprek met de gepeste en de pester apart en organiseren een gesprek tussen beiden. Doel is achterhalen wat er speelt en duidelijk maken dat het per direct moet stoppen. Dit gesprek kan plaatsvinden samen met de mentor.
2. In een individueel gesprek met de pester is het doel drieledig, namelijk:
  - Confronteren
  - mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen
  - helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
3. In een individueel gesprek met de gepeste leerling wordt besproken wat er aan de hand is en wordt er gekeken of hij gedrag vertoont, waardoor hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.
4. De LLC/APC adviseert zo nodig, zowel aan de pester als de gepeste leerling, hulp op vrijwillige basis georganiseerd door de zorgcoördinator, gegeven door de leerlingbegeleider.
5. De LLC/APC/mentor stelt alle betrokken ouders op de hoogte, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.
6. De LLC/APC koppelt alle informatie weer terug naar de mentor.
7. De LLC/APC verwerkt dit alles in Magister bij zowel de pester als de gepeste leerling.

C. Het vervolgtraject

Wanneer de pester opnieuw in pestgedrag vervalt, gaat de volgende procedure in werking onder regie van de leerling coördinator:

1. De pester komt twee uur na op school en moet aan een gerichte opdracht werken. Er gaat een brief naar de ouders.
2. Bij elke volgende keer:
3. De pester krijgt een week een vierkant rooster. Er gaat een brief naar de ouders.
4. De pester wordt een dag intern geschorst. Ouders komen op school voor een gesprek met de mentor en LLC.
5. De pester wordt een dag extern geschorst. Ouders komen op school voor een gesprek met de directeur en de LLC.
6. De pester wordt meerdere dagen extern geschorst en de procedure voor plaatsing op het OPDC Boost wordt in werking gezet. Ouders komen op school voor een gesprek met de directeur, LLC en zorgcoördinator (ZOCO).

ROLLEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN

De rol van de vakdocent en ondersteunend personeel

De vakdocenten hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop direct adequaat reageren en een melding doen bij de mentor om hulp en overleg in gang te zetten.

De rol van de anti-pestcoördinator (APC)

- Zij ondersteunt waar nodig mentoren en leerling coördinatoren tijdens de verschillende fasen in het proces.
- Zij bewaakt de procedures van het pestprotocol.

De rol van de zorgcoördinator (ZOCO)

- Zij kan, indien nodig, verwijzen naar de leerlingbegeleider.
- Zij kan, indien nodig, verwijzen naar externe hulp.
- Zij ondersteunt de verschillende stappen binnen het pestprotocol.

De rol van de leerlingbegeleider

Zij biedt op vrijwillige basis individuele begeleiding aan de pester en de gepeste leerling

De rol van de leerling coördinator (LLC)

- Hij/zij ondersteunt de mentoren.
- Hij/zij kan waar nodig een inbreng hebben tijdens de mentorlessen en evt helpen om het pesten ter sprake te brengen.
- Hij/zij volgt de gehele procedure en ondersteunt daar waar nodig/gewenst.

De rol van de vertrouwenspersoon

Hij/zij kan hulp bieden wanneer een leerling niet terecht kan bij de eigen mentor of leerling coördinator.

Binnen het pestprotocol werken we met een escalatieladder. Dit is de standaardprocedure zoals in het protocol omschreven. Bij afwijkende situaties worden er regie-afspraken gemaakt binnen het intern zorg team (IZT).

